VIKIPEEDIA

Miranda keel

Miranda keel (miranda keeles *mirandés* või *lhéngua mirandesa*; portugali keeles *mirandês* või *língua mirandesa*) on astuuria-leoni rühma kuuluv romaani keel, mida kõneldakse vähesel määral väikeses piirkonnas Kirde-Portugalis, Miranda do Douro, Mogadouro ja Vimioso omavalitsustes. Portugali parlament tunnustas miranda keelt ametliku paralleelkeelena portugali keele kõrval kohalikes asjades 17. septembril 1998, seadus nr 7/99 jõustus 29. jaanuaril 1999.

Kakskeelne tänavasilt Genísio külas Miranda do Douro omavalitsuses kannab tänava nime miranda ja portugali keeles.

Miranda keelel on eripärane fonoloogia, morfoloogia ja süntaks, see on olnud iseseisev keel vähemalt Portugali riigi rajamisest saati 12. sajandil. Algselt põlvneb miranda keel Pürenee poolsaare põhjaosa köögiladina keelest. Selle lähem eellane oli aga Leóni kuningriigi kunagise keele järeltulija astuuria-leoni keel, mis on ka tänapäeva Hispaania astuuria-leoni keelte eellane. Keelte areng Hispaanias ei mõjutanud siiski miranda keelt, milles on säilinud erisused nii portugali kui ka hispaania keelest. Suur osa miranda keele sõnavarast on ühine portugali murretega samas piirkonnas.

Kõnelejate arv

19. sajandil kirjeldas José Leite de Vasconcelos miranda keelt kui "talude, töö, kodu ja mirandalaste vahelise armastuse keelena". 1986.–87. aastast on seda õpetatud 10–11-aastastele lastele ning nüüdseks hakkab keel juba taastuma.

Tänapäeval kõneleb miranda keelt vähem kui 5000 inimest emakeelena, kuid kuni 15 000 teise keelena. Enamik kõnelejaist elab Miranda do Douro omavalitsuse külades ning Vimioso omavalitsuse idaosas (nt Vilar Seco & Angueira; Caçarelhoses on keel välja surnud). Keelelisi mõjusid võib märgata ka Vimioso teiste külades ning Mogadouro, Macedo de Cavaleirose ja Bragança omavalitsustes.

Välislingid

- Mirandakeelne Wikipedia (https://mwl.wikipedia.org/wiki/)
- Mirandese as an Endangered Language (http://www.lib.kobe-u.ac.jp/repository/81002670.pdf) (PDF, inglise keeles)
- Miranda keele ortograafia põhimõtted (http://mirandes.no.sapo.pt/LMRNconvencao.pdf) (PDF, portugali keeles)
- Mirandés na Net (http://www.mirandes.net/) Lhéngua i Cultura Mirandesa (Miranda Keel ja Kultuur)
- Lõik Portugali rahvuseeposest "Lusiaadid" miranda keeles (http://www.jornalnordeste.com/index.asp?idEdicao=76&id=2353&idSeccao=646&Action=noticia)
- L Mirandés: Ũa Lhéngua Minoritaira an Pertual (http://www.romaniaminor.net/ianua/Ianua02/02Ianua04.pdf) Miranda: Portugali vähemuskeel (PDF, miranda keeles)

Pildid, videod ja helifailid Commonsis: **Miranda keel (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Mirandese_language?uselang=et)**

- Seadus, mis tunnustab miranda keelt Portugalis (http://www.avogacia.org/w3/article.php3?id_article=107) (portugali keeles)
- Seth Kugel "In Portugal, Mirandese spoken here - and only here" *New York Times*, January 17, 2012 (http://frugaltraveler.blogs.nytimes.com/2012/01/17/in-portugal-mirandese-spoken-here-and-only-here/)

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Miranda_keel&oldid=3998042"

Selle lehekülje viimane muutmine: 22:28, 27. september 2014.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.